

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

G.Y. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2016/1669)

Karar Tarihi: 15/1/2020

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

RESEN GİZLİLİK KARARI VERİLDİ

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör : Elif ÇELİKDEMİR ANKİTÇİ
Başvurucu : G.Y.
Vekili : Av. Mehmet Fırat PÜRSELİM

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, çocuğun cinsel istismarı suçu isnadıyla yapılan yargılamanın uzun sürmesi ve yargılama sonucunda mahkemenin eylemi hukuki nitelendirmesine bağlı olarak sanığın cezasının az olması sebebiyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 21/1/2016 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu 1989 yılı Kasım ayı doğumlu olup olay tarihinde (1/9/2006) 16 yaşındadır. İstanbul'da ikamet eden başvurucu, R.K. ve H.M. aracılığıyla tanıştığı Z.Ç. tarafından zorla alıkonularak cinsel istismar eylemine maruz kaldığı iddiasıyla Üsküdar Cumhuriyet Başsavcılığına (Savcılık) şikâyetle bulunmuştur.

9. Başvurucu, soruşturma sürecinde rızası dışında Z.Ç.nin evinde tutularak cinsel saldırıya uğradığını ancak korkması sebebiyle eylemin akabinde kimseye bu olaydan bahsetmediğini beyan etmiş; daha sonra ailesinin haberi olmaksızın bir başkasıyla yaşamak için evinden ayrıldığını ve bu aşamada hamile olduğunu tesadüfen öğrendiğini ifade ederek bebeğin babasının Z.Ç. olması nedeniyle şikâyetçi olduğunu dile getirmiştir.

10. Gebeliğini rızasıyla sonlandıran başvurunun bebeğinin babasının %99,99 olasılıkla Z.Ç. olduğu Adli Tıp Kurumu Biyoloji İhtisas Dairesinin 31/1/2007 tarihli DNA inceleme raporuyla tespit edilmiştir.

11. Z.Ç., soruşturma aşamasındaki ilk beyanında başvuru ile cinsel birliktelik yaşadığını reddetmiş ise de DNA raporu sonrasında söz konusu birlikteliğin varlığını kabul etmiş ancak bu ilişkinin başvurunun rızasıyla olduğunu ileri sürmüştür. Z.Ç. ayrıca başvurunun yaşını 25, ismini de farklı olarak bildiğini iddia etmiş, evlenmek istediklerini ve bir süre birlikte yaşadıklarını sonrasında ise ayrıldıklarını ifade etmiştir.

12. Savcılık tarafından 31/5/2007 tarihinde Z.Ç. hakkında cebir, tehdit veya hile kullanarak kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçlarını işlediği, R.K. hakkında da Z.Ç.ye anılan eylemlere yardım ettiği isnatlarıyla Üsküdar 2. Ağır Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) kamu davası açılmıştır.

13. Yargılama sürecince Mahkeme tarafından başvuru ve yargılananların yanı sıra H.M.nin tanık olarak beyanına başvurulmuş, buna karşın başvurunun ailesinin dosyaya yansıyan önceki beyanları yeterli görülmemiştir. Başvurunun Z.C. ile bir süre aynı evde kaldığının ailesi tarafından bilindiği tanık beyanlarına yansımıştır.

14. Başvurunun beden ve ruh sağlığının bozulup bozulmadığına yönelik Mahkemece alınan Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunun 7/3/2007 tarihli raporunda (ATK raporu), başvurucuda 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 103. maddesinin 6. fıkrası kapsamında psikopatolojik araz görülmediği gibi öncesinde var olan akut anksiyete bulgularının da kaybolduğu ve bu nedenlerle başvurunun ruh sağlığının şikâyet konusu olay sebebiyle bozulmadığı tespitine yer verilmiştir.

15. Mahkemece 20/2/2008 tarihinde, Z.Ç.nin eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 104. maddesinin 1. fıkrası uyarınca *reşit olmayanla cinsel ilişki* kapsamında kaldığı kabulüyle cezasında alt sınırdan uzaklaşarak, cinsel ilişkinin birden fazla kez yaşanması sebebiyle cezasında arttırım uygulanarak ve başvuruyla cinsel ilişki yaşadığını önce kabul etmeyerek başvurunun başka kişilerle ilişki yaşadığını iddia etmesi nedeniyle hakkında takdiren indirim uygulanmayarak Z.Ç.nin 1 yıl 13 ay hapis cezasına mahkûm edilmesine karar verilmiştir. Buna karşın Z.Ç.nin hürriyeti tahdit suçunu işlemediği ve R.K.nın isnat edilen suçu işlediğine dair yeterli delil elde edilememesi sebebiyle beraatlerine karar verilmiştir.

16. Başvurucu ve Z.Ç.nin temyiz talepleri üzerine Yargıtay 14. Ceza Dairesi (Daire) başvurunun kayıtlara göre olay tarihinde 16 yaşını tamamlamış olması ve Z.Ç.nin başvurunun yaşını daha büyük olarak bildiğini beyan etmesini dikkate alarak kayıtların fiili gerçeği yansıtmadığının tespiti amacıyla "*başvurucunun resmi kurumda doğup doğmadığının ve şayet doğmamışsa kemik gelişimine göre gerçek yaşının tespit edilmesi gerekirken eksik inceleme yapıldığı*" gerekçesine istinaden ilk derece mahkemesi kararını 26/12/2012 tarihinde bozmuştur.

17. Bozma üzerine yeniden yargılama yapan Mahkeme -İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesi olarak ismi değiştirilmiştir- başvurunun devlet hastanesinde doğduğunu tespit ederek 16/9/2013 tarihinde Z.Ç. hakkında yeniden mahkûmiyet kararı vermiştir. Mahkeme, bu kez ceza takdir ederken alt sınırdan uzaklaşmamış ve takdiren Z.Ç.nin cezasında indirim uygulayarak toplamda 6 ay 7 gün hapis cezasına hükmetmiş ve cezayı ertelememiştir.

18. Anılan karar, Dairenin 25/11/2015 tarihli kararıyla onanmıştır.

19. Başvurucu 15/1/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

20. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Kanun'un "*Reşit olmayanla cinsel ilişki*" kenar başlıklı 104. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi şikayet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır".

B. Uluslararası Hukuk

21. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "*İşkence yasağı*" kenar başlıklı 3. maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz."

22. Bir eylemin kötü muamele olduğunu söyleyebilmek için fiilin asgari eşiği aşmasını bekleyen (*Raninen/Finlandiya*, B. No: 20972/92, 16/12/1997, § 55; *Erdoğan Yağız/Türkiye*, B. No: 27473/02, 6/3/2007, §§ 35-37; *Gafgen/Almanya [BD]*, B. No: 22978/05, 1/6/2010, §§ 88-90; *Costello-Roberts/Birleşik Krallık*, § 30) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) çocuklara karşı işlenen cinsel istismarlarda eşik değerlendirmesi yapılmaksızın 3. madde kapsamında inceleme yapmaktadır (birçok karar arasından bkz. *Y./Slovenya*, *M.C./Bulgaristan*).

23. Devletin bireylerin maddi ve manevi varlıklarını koruma yükümlülüğü sadece esasa ilişkin olmayıp usule ilişkin boyutu da içermektedir. Usule ilişkin yükümlülükler, Sözleşme'de düzenlenen hakların teorik veya hayali olmayıp etkili ve uygulanabilir olmasının zorunlu bir sonucudur (*Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 24760/94, 28/10/1998, § 102; *Labita/İtalya [BD]*, B. No: 26772/95, 6/4/2000, §§ 131-136).

24. AİHM, Sözleşme'nin 3. maddesinin tartışılabilir ve makul şüphe uyandıran kötü muamele iddialarının etkin biçimde soruşturma yükümlülüğü getirdiğine dikkat çekmektedir (*Labita/İtalya*, § 131; *Tepe/Türkiye*, B. No: 31247/96, 21/12/2004, § 48). AİHM'in içtihadında tanımlanan etkinlik için minimum standartlar soruşturmanın bağımsız, tarafsız, kamu denetimine açık olmasını, yetkili makamların titizlikle ve süratli biçimde çalışmasını gerektirmektedir (*Mammadov/Azerbaycan*, B. No: 34445/04, 11/1/2007, § 73; *Çelik ve İmret/Türkiye*, B. No: 44093/98, 26/10/2004, § 55).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

25. Mahkemenin 15/1/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

26. Başvurucu, beden ve ruh sağlığı bozulduğu hâlde ATK raporunda bozulmadığı tespitine yer verilmesi dolayısıyla Mahkemenin yeteri kadar araştırma yapmaksızın hukuka aykırı karar vermesi ve bu nedenle sanığın gerektiği ölçüde cezalandırılmaması, aynı zamanda yargılamanın yaklaşık 9 yıl sürmesi nedeniyle Anayasa'nın 36. ve 40. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

27. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleyle tabi tutulamaz."

28. Anayasa'nın "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

29. Anayasa Mahkemesi olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun cinsel saldırı suçuna ilişkin yaptığı şikayet üzerine yapılan soruşturmanın yetersiz oluşu, yargılanan kişinin yeterli cezayı almaması ve yargılamanın uzun sürmesine yönelik tüm yakınmaları kötü muamele yasağının etkili soruşturma usul yükümlülüğü kapsamında kaldığından adil yargılanma hakkı yönünden ayrıca bir değerlendirme yapılmamıştır.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

30. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

31. Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen hak kapsamında devletin pozitif bir yükümlülük olarak yetki alanında bulunan tüm bireylerin maddi ve manevi varlığını gerek kamusal makamların gerek diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 51; *Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/11/2014, § 105). Bu tür bir korumadan söz edilebilmesi için öncelikle üçüncü kişilerin kötü muamelelerini yasaklayan yasal düzenlemelerin mevcut olması gerekmektedir (Z.C. [GK], B. No: 2013/3262, 11/5/2016, § 56).

32. Çocuklar, maruz kaldıkları şiddet ve istismarlar sonucunda erişkinlere göre daha fazla mağdur olduklarından fiziksel ve psikososyal gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek tüm fiillere karşı çocukların korunması gerekmektedir. Anayasa'nın devletin temel amaç ve ödevlerini düzenleyen 5. maddesinde devletin vatandaşlarına insan onuruna uygun yaşayabilmesi için gerekli önlemleri alması, onların maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışması gerektiği düzenlenmiştir. Anayasa'nın 41. maddesinin gerekçesinde Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi ile çocuk haklarıyla ilgili kabul gören evrensel ilkelerin Anayasa metnine dâhil edilerek devlete çocukların her türlü istismara ve şiddete karşı korunmasına yönelik gerekli tedbirleri alma ödevi yüklendiği belirtilmiştir. Devlet, bu yükümlülüğünün gereği olarak çocukların korunması amacıyla uygun mevzuat oluşturmalıdır (Z.C. §§ 57, 58).

33. Pozitif yükümlülüğün usul boyutu çerçevesinde bireyin Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde kötü muameleye maruz kaldığına ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması hâlinde devlet, sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu soruşturmanın temel amacı, söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve faillerin hesap vermelerini sağlamaktır. Bu olanaklı olmazsa kötü muamele yasağı sahip olduğu öneme rağmen pratikte etkisiz hâle gelecek ve kötü muamele faillerinin fiilî dokunulmazlıktan yararlanarak kişilerin haklarını istismar etmeleri mümkün olacaktır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, §§ 110, 111; *Adem Erden*, B. No: 2015/4032, 23/1/2019, §32).

34. Kötü muameleye ilişkin bir soruşturmanın olabildiğince süratle ve özenle yürütülmesi gerekir. Bazı durumlarda soruşturmanın ilerlemesine engel olan güçlükler bulunabilir. Ancak böyle bir durumda dahi yetkililerin süratle hareket etmeleri olayın aydınlatılabilmesi, hukukun üstünlüğüne olan inancın korunması ve hukuka aykırı eylemlere müsamaha gösterildiği veya kayıtsız kalındığı görünümü verilmemesi açısından büyük öneme sahiptir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 119; *Adem Erden*, § 33).

35. Mahkemelerin özellikle kötü muamele niteliğindeki bir olayın zamanaşımına uğramaması için tüm gayreti sarf etmeleri ve tüm araçlara başvurmaları gerekir. Kötü muamele iddialarına ilişkin bir ceza davası söz konusu olduğunda yetkililer tarafından çabuklukla verilecek bir yanıt, eşitlik ilkesi içinde genel olarak kamunun güveninin korunması açısından temel bir unsur olarak sayılabilir ve kanun dışı eylemlere karışanlara karşı gösterilecek her türlü hoşgöründen kaçınmaya olanak tanır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 120; *Adem Erden*, §34).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

36. Soruşturma ve kovuşturma süreci bir bütün olarak incelendiğinde başvurunun şikâyeti üzerine Savcılık tarafından derhâl soruşturmaya başlandığı, başvurunun soruşturmanın açıklığını temin edecek ve meşru menfaatlerini koruyabilecek bir şekilde beyanına başvurularak soruşturma sürecine dâhil edildiği anlaşılmıştır. Başvuruya konu eylemden sorumlu olan Z.Ç.nin savunmasının ve tanık beyanlarının alındığı, gebeliği sonlanan başvurunun ruhsal bütünlüğünün bozulup bozulmadığı, bebeğinin babasının kimliği tespit edilerek şikâyete dair delillerin toplandığı görülmüştür. Dolayısıyla maddi olayın aydınlatılması ve sorumlunun yargılanması için özenli bir inceleme yapıldığı tespit edilmiştir.

37. Bununla birlikte başvuru, hatalı olarak ATK raporunda ruh sağlığının bozulmadığı tespitine yer verilmesi nedeniyle Mahkemenin eylemi nitelendirirken hataya düşerek olaydan sorumlu Z.Ç.ye az ceza verdiğinden yakınmıştır.

38. Delilerin takdiri, kovuşturmaya konu eylemlerin hukuki nitelendirmesi ve uygulanacak ceza miktarının belirlenmesi derece mahkemelerine ait olup Anayasa Mahkemesinin söz konusu nitelendirme ve belirlemeye müdahalesi kural olarak düşünülemez ise de derece mahkemelerinin verdiği kararların üçüncü kişiler tarafından gerçekleştirilen kötü muamelelere karşı bireylerin korunmalarını sağlayan caydırıcı yasal tedbirleri fiilen etkisiz kılıp kılmadığıyla sınırlı olarak Anayasa Mahkemesinin inceleme alanı kapsamındadır. Diğer bir ifadeyle yargısal makamlarca ulaşılan sonucun etkin yargısal korumayı zayıflatarak temel hak ve hürriyetlerin zedelenmesine yol açmaması gerekmektedir (benzer yönde bkz. *E.A.*, B. No: 2014/19112, 17/5/2018, §§ 55-66).

39. Başvuru, hatalı olduğunu değerlendirdiği ATK raporunu esas alan Mahkemenin olaydan sorumlu kişiyi yeteri kadar cezalandırmadığını ileri sürmüştür. Mahkemenin başvuruya konu olayı 5237 sayılı Kanun'un 104. madde kapsamında düzenlenen *reşit olmayanla cinsel ilişki* olarak nitelendirdiği ve başvurunun söz konusu ilişkide rızasının varlığını kabul ettiği anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle Savcılıkça Z.Ç. hakkında cinsel saldırı suçu isnadıyla dava açılmış olması nedeniyle alınan ATK raporunun Mahkemenin suç niteliği belirlemede ve hükmettiği ceza miktarı üzerinde etkisi bulunmadığı anlaşılmaktadır. Kaldı ki Mahkemenin suç nitelendirmesinde esas aldığı kriterin olayların oluş şekli ve tanık beyanları olduğu gerekçesinden anlaşılmaktadır. Mahkemenin kabulü başvurunun rızasıyla başvuruya konu olayın gerçekleştiği yönündedir.

40. Öte yandan *rızanın* varlığı, söz konusu eylemi suç olmaktan çıkarmayıp sadece takibini şikâyete bağlamaktadır. On beş yaşından büyük çocuklara karşı çocukların *rızasıyla* gerçekleştirilen ve cinsel istismar oluşturan eylemlerin soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete tabi tutulmakla birlikte suç olarak düzenlendiği dikkate alındığında devletin pozitif

yükümlülük anlamında on beş yaşından büyük çocukların cinsel istismara karşı korunması için uygun ve yeterli yasal düzenlemeyi yaptığı anlaşılmaktadır (benzer yöndeki karar için bkz. Z.C., § 79).

41. Başvurucunun şikâyeti üzerine Z.Ç. yargısal makamlar tarafından yargılanıp cezalandırılmıştır. Mahkemenin başvuruya konu olayı hukuki olarak nitelendirmesinde ve bu suça yönelik ceza takdirinde, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında korunan hakkı zedeleyecek mahiyette bir değerlendirme yaptığını gösteren bir olgu bulunmamaktadır.

42. Ayrıca yargılama sürecinde Mahkemece gerekli önlemlerin alınmaması nedeniyle çocuk olan başvurucunun ruh sağlığının bozulduğu iddia edilmiş ise de değerlendirme yapmaya elverişli açık ve somut bir iddia, buna ilişkin kanıt başvuru dosyasına yansımamıştır.

43. Buna karşın 1/9/2006 tarihinde meydana gelen başvuruya konu olayın aydınlatılması ve sorumluların cezalandırılması amacıyla yapılan soruşturma 25/11/2015 tarihinde tamamlanmıştır. Yaklaşık 9 yıl süren soruşturmada son üç yıl, başvurucunun hastane doğumlu olup olmadığının tespiti amacıyla Mahkemenin yeniden araştırma yapmasıyla geçmiştir. Mağdurun yaşı cinsel suçlarda suçun esaslı unsurlarından birini oluşturmakta olup öncelikle tespit edilmesi gereken bir husustur. Somut olayda ise hastane doğumlu olan başvurucunun yaşının tespiti, çok kısa sürede gerçekleştirilecek asgari düzeyde bir araştırmaya tabidir. Buna rağmen bahse konu araştırmanın zamanında yapılmaması yargılamanın yaklaşık üç yıl uzamasına neden olmuştur.

44. Diğer taraftan şikâyetçi olan başvuru ve yargılanan kişi dışında beyanına başvuru tanık sayısının azlığının yanı sıra ATK raporu dışında toplanan başkaca delil bulunmaması da yargılamaya konu olayın karmaşıklık düzeyini değerlendirmek bakımından dikkate değerdir.

45. Hukuki meselenin çözümündeki güçlük, maddi olayların niteliği, delillerin toplanmasında karşılaşılan engeller, taraf sayısı gibi kıstaslar dikkate alındığında başvuru konusu olay çok da karmaşık bir görünüm arz etmediği gibi başvurucunun yargılamanın uzamasına sebep olacak tutumunu ve usule ilişkin haklarını kullanırken özensizliğini gösteren bir unsur da gözlenmediğinden 9 yıllık yargı süresinde makul olmayan bir gecikme söz konusudur (benzer yöndeki karar için bkz. Adem Erden, § 42).

46. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının makul sürat ve özenle yargılama usul yükümlülüğü yönünden ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

47. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

48. Anayasa Mahkemesi *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60) başvurusuna dair vermiş olduğu kararda, bireysel başvuruya konu olayın incelenmesi sonucunda ihlal kararı verilmesi durumunda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenler hususunda detaylı açıklamalarda bulunmuştur. Buna göre bireysel başvuru kapsamında bir temel hak ve hürriyetin ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle devam eden ihlalin durdurulması, ihlale konu kararın veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, § 55).

49. Başvurucu, miktar belirtmeksizin tazminat talebinde bulunmuştur.

50. Somut olayda, kötü muamele yasağının makul sürat ve özenle yargılama usul yükümlülüğünün ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

51. Yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

52. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 239,50 TL harç ve 3.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.239,50 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli TUTULMASINA,

B. Kötü muamele yasağının usul yönünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvurucuya net 20.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 239,50 TL harç ve 3.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.239,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

Başvuru Numarası : 2016/1669
Karar Tarihi : 15/1/2020

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 15/1/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ